

**UCHWAŁA NR XI/77/2019
RADY GMINY BRZOSIE**

z dnia 27 listopada 2019 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Brzozie

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 506, 1309, 1571, 1696), art. 87 ust.3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2018 r. poz. 2067, 2245, z 2019 r. poz. 730, 1696) po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Brzozie” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Brzozie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Przewodnicząca Rady Gminy
Brzozie

Maria Florkiewicz

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY BRZOZIE NA LATA 2019-2023

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.
2. Podstawa prawna opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.
3. Uwarunkowania prawne Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.
4. Związek Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentami programowymi:
 - 4.1. Relacje krajowe.
 - 4.2. Relacje regionalne.
 - 4.3. Relacje miejscowe.
5. Zasoby dziedzictwa kulturowego Gminy Brzozie:
 - 5.1. Rys historyczny Gminy Brzozie.
 - 5.2. Zabytki Gminy Brzozie wpisane do rejestru zabytków.
 - 5.3. Zabytki Gminy Brzozie objęte gminną ewidencją zabytków.
 - 5.4. Wykaz zasobów archeologicznego środowiska kulturowego w Gminie Brzozie.
6. Diagnoza stanu obiektów zabytkowych w Gminie Brzozie:
 - 6.1. Analiza szans i zagrożeń.
 - 6.2. Założenia programowe.
7. Instrumentarium realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.
8. Zakres sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.
9. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami:
 - 9.1. Programy regionalne i krajowe wspierające konserwację zabytków.
10. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków.
11. Załączniki do gminnego programu opieki nad zabytkami:
 - zestawienie ilościowe stanowisk archeologicznych w sołectwach wg obszarów
 - uchwała Nr XI/78/2019 Rady Gminy Brzozie z 27.11.2019 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

1. WSTĘP

Na krajobraz kulturowy składają się zarówno elementy przyrodnicze, jak i wytwory i osiągnięcia cywilizacyjne człowieka (dziedzictwo kulturowe). Są to pojedyncze obiekty i zespoły budowli, dzieła sztuki, elementy zagospodarowania przestrzeni, krajobraz wiejski, obszary kształtujące świadomość i tożsamość regionalną mieszkańców, jak również zjawiska kultury niematerialnej.

W działalności samorządów lokalnych, podobnie jak w polityce państwa, istotne jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego oraz powiązanie ochrony zabytków z ochroną środowiska naturalnego. Sprawny i skuteczny system ochrony i opieki nad zabytkami powinien odbywać się przy udziale samorządów, właścicieli i użytkowników zabytków oraz mieszkańców i wspólnot lokalnych. Przyczynia się on do rozwoju społeczno- gospodarczego gminy i wpływa na jej wizerunek. Zachowane w dobrym stanie zabytki, zrewaloryzowane układy przestrzenne, utrzymane w dobrym stanie miejsca pamięci narodowej, czyste środowisko naturalne stają się jednym z kluczowych elementów poprawy życia mieszkańców danej społeczności.

Opracowanie gminnego programu opieki nad zabytkami służy określeniu warunków prawnych, zasobów zabytkowych gminy, stanu zachowania i zagospodarowania oraz wskazanie wartości jakie niosą. Ponadto powinien zawierać szeroki wachlarz działań pozwalających na prowadzenie właściwej polityki gminnej w tym zakresie zgodnie z najwyższymi standardami konserwatorskimi.

2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Obowiązek sporządzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami nakładają na Gminę przepisy ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2018 r., poz. 2067, 2245, z 2019 r. poz. 730, 1696). Zgodnie z art. 87 ust. 1 w/w ustawy, Wójt sporządza na okres 4 lat Gminny Program Opieki nad Zabytkami.

Program ten podlega uchwaleniu przez Radę Gminy, po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Po zatwierdzeniu dokument ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Z realizacji programu Wójt Gminy sporządza, co dwa lata sprawozdanie, które przedstawia Radzie Gminy.

Główne cele Gminnego Programu Opieki na Zabytkami określa art. 87 ust. 2 w/w ustawy tj.:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- 2) uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych, edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych oraz opieka nad zabytkami;
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków.

3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE.

Deklarację ochrony dziedzictwa narodowego oraz stworzenie warunków upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego zawiera art. 5 i art. 6 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, z późn. zm.) Zgodnie z zapisami art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 506, 1309, 1571, 1696) art. 7 ust. 1 pkt 9, Gmina realizuje zadania własne mające na

celu zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, obejmujących m.in. sprawy kultury w tym, bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Głównym aktem prawnym regulującym przedmiot, zakres i formy ochrony i opieki nad zabytkami jest ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. z późn. zmianami (Dz.U. z 2018 r. poz. 2067, 2245, z 2019 r. poz. 730, 1696). Zgodnie z art. 3 pkt 1 zabytkiem jest nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Ochronie i opiece, bez względu na stan zachowania podlegają:

1) zabytki nieruchome będące w szczególności:

- a) krajobrazami kulturowymi,
- b) układami urbanistycznymi, uralistycznymi i zespołami budowlanymi
- c) dziełami architektury i budownictwa,
- d) dziełami budownictwa obronnego,
- e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- f) cmentarzami,
- g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

2) zabytki ruchome będące w szczególności:

- a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
- c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
- d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
- e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art.5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz.U. z 2019 r. poz. 1479.),
- f) instrumentami muzycznymi,
- g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
- h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

3) zabytki archeologiczne będące w szczególności:

- 1) pozostałościami terenowymi pradziejowego historycznego osadnictwa,
- 2) cmentarzyskami,
- 3) kurhanami, reliktnymi dziełami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Formami ochrony zabytków są:

- 1) wpis do rejestru zabytków,
- 2) uznanie za pomnik historii,
- 3) utworzenie parku kulturowego,
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację

inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Ochrona zabytków polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii kultury

Ustawa nakłada na Gminę szereg praw i obowiązków w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, są to m.in.:

- 1) prawo utworzenia przez Radę Gminy (po uprzednim zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków) parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej (art.16);
- 2) uwzględnianie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju gminy (art.18);
- 3) obowiązek prowadzenia przez Wójta gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków (art.22 ust.4);
- 4) sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, do którego jednostka samorządu terytorialnego posiada tytuł prawny wykonywane w ramach zadań własnych (art.71);
- 5) prawo ubiegania się przez Gminę dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane wykonywane przy zabytku będącego własnością tej jednostki (art. 73);
- 6) prawo udzielania przez Radę Gminy, dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (art.81);
- 7) sporządzanie przez Wójta i przyjmowanie przez Radę Gminy na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami, z którego co dwa lata Wójt przedstawia sprawozdanie Radzie Gminy (art.87).

4. ZWIĄZEK PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI Z DOKUMENTAMI PROGRAMOWYMI

4.1 Relacje krajowe

Podstawowymi dokumentami strategicznymi na szczeblu krajowym dotyczącymi ochrony dziedzictwa kulturowego są:

- 1) Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022;
- 2) Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2020;

- 3) Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020;
- 4) Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;
- 5) Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020.

4.1.2 Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, najważniejszym dokumentem określającym politykę państwa polskiego w sferze ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym jest Krajowy Program Opieki nad Zabytkami.

Dnia 13 sierpnia 2019 roku uchwałą nr 82/2019 Rady Ministrów ustanowiono „Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami” stanowiący program rozwoju w rozumieniu art. 15 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2019 r. poz. 1295).

Zgodnie z art. 84 i 85 ust.1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Krajowy Program stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego. Natomiast na podstawie art. 90 ust. 2 pkt 1 niniejszej ustawy obowiązek sporządzenia Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami spoczywa na Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przez Generalnego Konserwatora Zabytków.

Celem Krajowego Programu jest stworzenie warunków niezbędnych do sprawowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Powinny zostać w nim określone cele i kierunki działań oraz zadania w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, warunki i sposoby finansowania planowanych działań oraz harmonogram ich realizacji. Zadaniem głównym polityki państwa w dziedzinie ochrony zabytków jest stworzenie procedur, które dostosowałyby tę sferę do warunków gospodarki rynkowej.

W Krajowym Programie Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022 określono cele i kierunki działań w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami dla organów i jednostek administracji publicznej.

4.1.3 Narodowa Strategia Rozwoju Kultury

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 przyjęta została przez Radę Ministrów 21 września 2004r., natomiast w 2005 roku przyjęto Narodową Strategię Rozwoju Kultury na lata 2004-2020 stanowiącą dokument uzupełniający i wydłużający okres ważności pierwszego opracowania.

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury powstała jako dokument tworzący ramy dla nowoczesnego gospodarowania dziedzictwem kulturowym Polski przy jego maksymalnym zachowaniu, jak również wykorzystaniu w podstawowym celu, jakim jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju kulturowego regionów Polski. W ramach realizacji spójnych działań w poszczególnych regionach Polski zostały wyodrębnione główne zadania i priorytety w dziedzinie kultury. Ochrona dziedzictwa kulturowego a w szczególności ochrona i rewaloryzacja zabytków zostały wyodrębnione, jako jeden z pięciu obszarów strategicznych.

4.1.4 Narodowy Program Kultury „Ochrona Zabytków Dziedzictwa Kulturowego”

Instrumentami wdrażania Narodowej Strategii Rozwoju Kultury są narodowe programy kultury. Jednym z kilku programów poświęconym działaniom podejmowanym w sferze materialnej spuścizny kulturowej Polski jest „Narodowy Program Kultury „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego”. Główną przesłanką do sformułowania Narodowego Programu Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” jest uznanie zasobów dziedzictwa za podstawę rozwoju kultury i upowszechniania kultury, a także za potencjał regionów, służący wzrostowi konkurencyjności regionów dla turystów, inwestorów i mieszkańców.

4.1.5 Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja Przestrzenna Zagospodarowania Kraju 2030 przyjęta Uchwałą nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. stanowi najważniejszy dokument strategiczny dotyczący ładu przestrzennego Polski. Celem strategicznym dokumentu jest efektywne wykorzystanie przestrzeni i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie czasu.

4.1.6 Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Strategię Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 przyjęto Uchwałą Nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 roku.

Wśród przyjętych celów na uwagę zasługują przede wszystkim: kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.

4.2 Relacje regionalne

W trakcie opracowywania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Brzozie na lata 2019-2021 obowiązującymi dokumentami na poziomie województwa, podejmującymi tematykę ochrony i opieki oraz promocji dziedzictwa kulturowego są:

4.2.1 Program Opieki nad Zabytkami województwa Kujawsko-Pomorskiego 2017-2020 r. stanowi najważniejszy dokument określający cele i kierunki działania w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego na obszarze województwa. Program został przyjęty uchwałą Nr XXXI/518/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 24 kwietnia 2017 r.

W celu szczegółowego zapoznania się z zakresem działań należy odnieść się do Programu Opieki nad Zabytkami dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2017-2020 opublikowanego na stronie internetowej www.kujawsko-pomorskie.pl.

4.2.2 Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2007-2020 przyjęta została w dniu 12 grudnia 2005 roku uchwałą Nr XLI/586/05 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Problematyka ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego oraz opieki nad zabytkami w województwie kujawsko-pomorskim została ujęta w niniejszym dokumencie, jako jedno z podstawowych kierunków działań w zakresie promocji dziedzictwa kulturowego.

4.2.3 Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020

Program jest podstawowym instrumentem realizacji celów Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+. Strategia Programu jest w pełni spójna z celami krajowymi wskazanymi w Strategii Rozwoju Kraju do 2020 roku i jednocześnie zachowuje synergię z celami Strategii Europa 2020. Program zawiera streszczenie analizy społeczno-gospodarczej regionu wraz z wynikającymi z niej głównymi wyzwaniami rozwojowymi dla województwa, opis priorytetów wraz z uzasadnieniem, syntetyczny opis wdrażania, a także szacunkowy plan finansowy.

4.2.4 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego będący najważniejszym dokumentem planistycznym województwa został przyjęty uchwałą Nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 26 czerwca 2003 r.

Celem głównym zagospodarowania przestrzennego województwa jest „zbudowanie struktur funkcjonalnoprzestrzennych podnoszących konkurencyjność regionu i jakość życia mieszkańców”. Natomiast głównym kierunkiem działań planistycznych odnoszących się do środowiska przyrodniczego i kulturowego jest ich ochrona i zachowanie w jak najlepszym stanie dla przyszłych pokoleń.

4.2.5 Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Dokument został przyjęty przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą Nr XLI/693/13 w dniu 21 października 2013 r.

Podstawowym celem Strategii jest podniesienie konkurencyjności i atrakcyjności turystycznej województwa, między innymi przez podjęcie działań dotyczących:

- rozwoju produktu turystycznego województwa, poprzez wzmocnienie funkcji kulturalnej miast oraz wykorzystanie dziedzictwa kulturowego dla zwiększenia ruchu krajoznawczego.
- dbałości o zasoby środowiska kulturowego i przyrodniczego, odzwierciedloną w renowacji zabytków o szczególnym znaczeniu dla turystyki.

4.3. Relacje miejscowe

Obejmujący całą powierzchnię gminy Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Brzozie podjęty w dniu 30 maja 2005 r. uchwałą Rady Gminy Nr XXIII/114/2005 określa misję, cele i kierunki działania gminy.

MPZP zawiera opis historyczny gminy, zasoby przyrodnicze oraz obszary i obiekty przyrodnicze chronione oraz opisuje walory turystyczne;

W § 9 MPZP określa się ogólne zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego w obszarze opracowania planu.

W § 11 MPZP przyjmuje się ogólne ustalenia dla obszaru opracowania w zakresie obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości, parków dworskich i pozostałych oraz zawiera wykaz zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków. Ponadto studium zawiera wykaz stanowisk archeologicznych.

W § 12 MPZP uwzględnia się, stosując wymienione w § 11 i § 13 zasady ochrony i ogólne ustalenia w zakresie środowiska kulturowego, przy zagospodarowaniu poszczególnych terenów, występujące na terenie gminy zasoby

Dóbr kultury, których wykaz stanowiący integralną część planu znajduje się w załączniku nr 2 do niniejszej uchwały.

W § 13 MPZP znajdują się zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej w granicach gminy Brzozie:

- zabytki wpisane do rejestru zabytków nieruchomości, zabytki wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków,
- zabytki wpisane do gminnej ewidencji zabytków,
- stanowiska archeologiczne, zlokalizowanych w trakcie badań powierzchniowych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski.

Należy dążyć do maksymalnej ochrony zachowanych zasobów dziedzictwa kulturowego i tworzenia warunków sprzyjających kreacji nowych wartości w harmonii z otoczeniem kulturowym i przyrodniczym. W szczególności wymagana jest ochrona obiektów i zespołów zabytkowych prawnie chronionych i ich otoczenia przed zmianami mogącymi spowodować degradację ich wartości historycznych, estetycznych i architektonicznych oraz porządkowanie i rehabilitacja istniejących założeń parkowych i cmentarzy. W odniesieniu do krajobrazu kulturowego, parków i cmentarzy ochroną należy objąć kompozycję przestrzenną, elementy małej architektury, zespoły zorganizowanej zieleni utrwalonej w krajobrazie kulturowym w postaci alei przydrożnych, drzewostanu oraz cmentarzy. Zakazuje się realizacji inwestycji mogących wpłynąć negatywnie na krajobraz kulturowy w tym wycinki zabytkowego drzewostanu.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomości.

W granicach administracyjnych gminy Brzozie znajdują się obiekty nieruchome wpisane do rejestru zabytków. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości znajduje się w załączniku nr 2 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Brzozie.

Zgodnie z przepisami Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (zabytkami) (Dz.U. z 2018 r. poz. 2067, 2245, z 1019r. poz. 730, 1696.) zabytki znajdujące się w rejestrze zabytków podlegają ochronie.

W odniesieniu do zabytków wpisanych do rejestru w tym zabytków archeologicznych. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wymaga uzyskania pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w przypadku:

- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych,
- wykonywania robót budowlanych w otoczeniu zabytku,
- prowadzenia badań konserwatorskich, - prowadzenia badań archeologicznych,
- przemieszczania zabytku nieruchomego,
- dokonywania podziału zabytku nieruchomego,
- zmiany przeznaczenia zabytku lub sposobu korzystania z tego zabytku,
- umieszczania na zabytku urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów, z wyłączeniem, tablic informujących, iż dany obiekt jest zabytkowy,
- podejmowania innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku,

- poszukiwania ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania.

4.3.1. Obiekty ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków

Na terenie gminy oprócz zabytków wpisanych do rejestru zabytków istnieją obiekty ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Wykaz zabytków objętych ewidencją znajduje się w załączniku nr 2 miejscowego planu i zagospodarowania przestrzennego gminy Brzozie. W/w obiekty zabytkowe są obiektami proponowanymi do objęcia ochroną konserwatorską poprzez zapisy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej. Wszelkie prace związane z zabytkami wpisanymi do wojewódzkiej ewidencji zabytków (również prace związane z gospodarką drzewostanu) należy opiniować z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

4.3.2. Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków

W odniesieniu do zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków ochronie podlega forma architektoniczna obiektu (gabaryty wysokościowe, forma dachu i rodzaj pokrycia, kompozycja i wystrój elewacji, forma stolarki drzwiowej). Należy zatem dążyć do utrzymania tradycyjnej kompozycji architektonicznej obiektu, a w przypadku rozbiórki opracować dokumentację konserwatorską.

4.3.3. Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy Brzozie znajdują się 263 nieruchome zabytki archeologiczne w trakcie badań powierzchniowych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski, które szczegółowo przedstawione zostały w załączniku nr 2 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Brzozie.

Stanowiska archeologiczne podlegają ochronie, a wszelkie prace należy poprzedzić badaniami archeologicznymi lub prowadzić pod nadzorem archeologicznym, na które należy uzyskać pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków.

W przypadku odkrycia na terenie gminy w trakcie prac ziemnych nieujawnionych relikwów kultury materialnej teren powinien być udostępniony do inwestorskich badań ratowniczych.

Na powyższe zabytki archeologiczne planuje się wykonać karty gminnej ewidencji zabytków.

4.3.4. Wsie o zachowanym układzie i zabudowie o wartościach kulturowych

Strefą historycznego układu ruralistycznego obejmuje się takie miejscowości jak: Brzozie, Mały Głębozec i Sugajno, w których występuje zabudowa zwarta w typie owalnicy oraz takie miejscowości jak: Janówko, Wielki Głębozec, Małe Leżno, Wielkie Leżno i Zembrze, w których występuje zabudowa zwarta w typie przydrożnicy. Przebieg stref do uszczegółowienia na etapie sporządzenia planu miejscowego. Ochronie podlegają takie elementy historycznej struktury przestrzennej jak układ przestrzenny, zabudowa o cechach tradycyjnych, obiekty sakralne, cmentarze oraz towarzyszące im elementy krajobrazu naturalnego, tworzące z w/w kompozycję architektoniczno-krajobrazową.

Planowana nowa zabudowa powinna swoją funkcją, gabarytami, skalą, bryłą wielkością nawiązywać do historycznej zabudowy wsi. Dla wsi o historycznym układzie ruralistycznym postuluje się opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenu w celu zapewnienia właściwej integracji przestrzennej i funkcjonalnej planowanych i istniejących, o wartości kulturowej, elementów zagospodarowania.

Parametry i wskaźniki kształtowania nowej zabudowy oraz zagospodarowania terenu dla zapewnienia ciągłości w kształtowaniu architektury, charakterystycznej dla danego regionu, powinny uwzględniać historyczne elementy podlegające ochronie, takie jak: kompozycja urbanistyczna, linia zabudowy, intensywność zabudowy, sposób lokalizacji i przeznaczenia budynków, forma i gabaryty budynków. Forma zabudowy powinna nawiązywać do istniejącej zabudowy historycznej z uwzględnieniem: wysokości budynków, rodzaju dachu, proporcji i kompozycji elewacji, użytych materiałów budowlanych, rodzaju detalu architektonicznego oraz kolorystyki, a forma zagospodarowania powinna zachować elementy małej architektury i zieleni towarzyszącej zabudowie historycznej.

4.3.5. Zespoły dworskie i dworsko-parkowe

Na terenie gminy zachowały się trzy zespoły podworskie - w Augustowie, Jajkowie i Kuligach. Szczegółowe informacje na ich temat przedstawiono w części tekstowej dotyczącej Uwarunkowań

w rozdziale 4.1.3 niniejszego Studium. Tereny parków dworskich lub ich tereny i założenia zieleni komponowanej zajmują część obszaru gminy. Dla terenów tych zaleca się następujące ustalenia:

- zachowanie zabudowy o walorach historycznych i architektonicznych, jej konserwacje, rewitalizacje, rekonstrukcje;

- dopuszcza się lokalizację ciągów pieszo-rowerowych, placów wypoczynkowych i widokowych wraz z urządzeniami rekreacyjnymi, z ograniczeniami wynikającymi z ochrony środowiska kulturowego;

- zakaz zmniejszania powierzchni parków zabytkowych;

- dla obiektów zabytkowych lub o wartościach kulturowych wyznacza się obowiązek rewitalizacji według wymogów wynikających z ochrony wartości zabytkowych i kulturowych przede wszystkim utrzymanie lub ucytelnienie kompozycji założeń oraz ochrona i pielęgnacja drzewostanu i zachowanie oraz renowacja cennych historycznie obiektów zabytkowych;

- dopuszcza się wprowadzanie zagospodarowania rekreacyjno-wypoczynkowego, w szczególności ścieżki, oświetlenie, architekturę ogrodową;

- ochrona dworów poprzez konserwacje zachowanych elementów zabytkowych, odtworzenie na podstawie dokumentów archiwalnych, przekazów itp. zniszczonych elementów architektonicznych, uwzględnienie przy adaptacji obiektów pierwotnego czytelnego układu, historycznego kształtu bryły, przy uwzględnieniu stosowanych badań architektonicznych w celu uzyskania wytycznych konserwatorskich do planowanych w tych obiektach zmian;

- zakaz lokalizacji na terenie parku i w jego sąsiedztwie inwestycji uciążliwych

 - i mogących potencjalnie wpływać na środowisko przyrodnicze;

- zakaz znaczących ingerencji w rzeźbę terenu;

- zakaz lokalizacji nadziemnej infrastruktury technicznej;

- zakaz ingerencji w warunki wodno-gruntowe mogących negatywnie wpłynąć na stan zachowania zabytku w szczególności drzewostanu parkowego.

4.3.6. Obiekty sakralne

Kościóły i kaplice oraz cmentarze wszystkich wyznań, czynne i nieczynne (zamknięte), jako obiekty o szczególnej wartości zabytkowej i walorach krajobrazowych jako dominanty architektoniczne, a cmentarze jako miejsca pamięci i pomniki historii, podlegają bezwzględnej ochronie.

W stosunku do cmentarzy zarówno tych czynnych i nieczynnych obowiązują następujące ustalenia:

- zabronione jest sytuowanie wszelkich obiektów budowlanych i urządzeń tymczasowych, które nie są ściśle związane lub kolidują z planowaną podstawową funkcją terenu;

- ustala się obowiązek dostosowania realizowanych elementów zagospodarowania skalą, jakością i charakterem do pełnionych funkcji, krajobrazu, architektury istniejącego i planowanego otoczenia;

- dopuszcza się zabudowę o charakterze architektury ogrodowej, związanej z podstawową funkcją terenu (kaplice) oraz związanych z funkcją komunikacyjną (schody, ścieżki) a także ogrodzenia.

W obrębie historycznych cmentarzy obowiązuje ochrona układu przestrzennego (alei, układu kwater), ochrona zabytkowego drzewostanu, ochrona historycznych nagrobków i innych elementów małej architektury tj. ogrodzenia, pompy wody, kaplice. Wszystkie prace należy poprzedzać właściwą dokumentacją konserwatorską, prowadzącą do określenia uwarunkowań historycznych i możliwości dalszego użytkowania. Prace należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, a w przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków - uzyskać pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prowadzenie prac. Ochronie podlegają także kapliczki i figurki, w sensie ich lokalizacji i formy przestrzennej, będące przejawem kultu religijnego i tradycji. Poprzez zapisy w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy ograniczyć gabaryty nowych budynków oraz chronić teren integralnie związany z zabytkowymi budynkami stanowiącymi jego najbliższe otoczenie. W przypadku stwierdzenia potrzeby ustalenia nowych stref ochrony konserwatorskiej istnieje możliwość wprowadzenia ich w trybie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

5. ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY BRZOSIE

5.1 Rys historyczny Gminy Brzozie

Obszar Gminy był stosunkowo wcześniej zajęty przez człowieka, co dokumentują liczne świadectwa z różnych faz osadniczych. Najwcześniejsze ślady z okresu mezolitu (8000-4500 lat p.n.e.) odkryto w okolicach Świecia i Jajkowa. Najintensywniejszy rozwój osadnictwa notowany był w epoce neolitu (tj. 4500-1800 lat p.n.e.). Koncentrował się głównie w dolinie rzeki Drwęcy w okolicach wsi Jajkowo, Świecie. Pierwsze osady pojawiły się we wczesnym średniowieczu na przełomie VI-VII wieku.

Terytorium Gminy stanowi część historycznej Ziemi Chełmińskiej. Od roku 1226 ziemie dzisiejszej gminy weszły we władanie Zakonu Krzyżackiego.

W 1479 r. teren Gminy został włączony do dóbr królewskich w granicach starostwa brodnickiego.

W II połowie XVII w. po zniszczeniach spowodowanych wojnami szwedzkimi tereny Gminy kolonizowane były przez osadników z zachodu głównie ludność pochodzenia germańskiego. W następstwie I rozbioru terytorium Gminy znalazło się w granicach zaboru pruskiego. Wiek XIX to okres rozwoju gospodarczego. Zlikwidowano pańszczyznę, powstały duże majątki obszarnicze. Przez obszar gminy poprowadzono linię kolejową: z Brodnicy do Nowego Miasta Lubawskiego. Fakt ten miał duży wpływ na dalszy pomyślny rozwój rolnictwa, ułatwiając wywóz i zbyt produktów rolnych.

Od 1896 r. działała Komisja Kolonizacyjna zajmująca się przejmowaniem polskich majątków i ich parcelacją pomiędzy niemieckich osadników. Gmina Brzozie już krótko po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. przechodziła dalsze burzliwe dzieje.

Okupacja hitlerowska 1939-1945 przyniosła masową eksterminację ludności polskiej.

5.2. Zabytki Gminy Brzozie wpisane do rejestru zabytków oraz objęte gminną ewidencją zabytków

Zabytki nieruchome ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz rejestrze zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt funkcja pierwotna	Adres	Datowanie	Uwagi
1	Augustowo	kapliczka	w parku dworskim	ok. 1930 r.	
2	Augustowo	bauernhof	5	1911 r.	
3	Augustowo	dom	6	1914 r.	
4	Augustowo	park dworski		poł. XIX w.	
5	Brzozie	kapliczka	koło domu nr 29	4 ćw. XIX w.	
6	Brzozie	kapliczka	na cmentarzu przykościelnym	pocz. XX w.	
7	Brzozie	dom	6	1 ćw. XX w.	
8	Brzozie	budynek mieszkalny	7a	1 poł. XX w.	
9	Brzozie	dom	12	1 ćw. XX w.	
10	Brzozie	dom	13	ok. 1935 r.	
11	Brzozie	budynek gospodarczy	13	1. 30. XX w., 1965 r.	
12	Brzozie	budynek mieszkalny	16	1 poł. XX w.	
13	Brzozie	budynek gospodarczy	17	1 ćw. XX w.	
14	Brzozie	budynek mieszkalny	22	1 poł. XX w.	
15	Brzozie	plebania	23	XIX/XX w.	
16	Brzozie	poczta	25	1 poł. XX w.	
17	Brzozie	budynek mieszkalny	26	XIX/XX w.	
18	Brzozie	dom	27	1 ćw. XX w.	
19	Brzozie	budynek gospodarczy	27	1 ćw. XX w.	obiekt uzupełniony (2)
20	Brzozie	budynek mieszkalny	30	1 poł. XX w.	
21	Brzozie	budynek gospodarczy	31	1 ćw. XX w.	
22	Brzozie	dom	34	1 poł. XX w.	
23	Brzozie	dom	42	ok. 1908 r.	
24	Brzozie	dom	43	2 ćw. XX w.	

25	Brzozie	dom, ob. przedszkole	48	2 poł. XIX w.	
26	Brzozie	dom	49	1 ćw. XX w.	
27	Brzozie	szkoła, ob. biblioteka	51	pocz. XX w.	
28	Brzozie	budynek mieszkalny	53	1 ćw. XX w.	
29	Brzozie	budynek mieszkalny	58	1 ćw. XX w.	
30	Brzozie	budynek mieszkalny	59	XIX/XX w.	
31	Brzozie	budynek mieszkalny, ob. niezamieszkały	61	pocz. XX w.	
32	Brzozie	dom	65	1 ćw. XX w.	
33	Brzozie	cmentarz parafialny		1920 r.	
34	Brzozie	cmentarz przykościelny		k. XIX w.	
35	Brzozie	kościół paraf. p.w. Wszystkich Świętych		1826 r., k. XIX w.	Nr rej.: A/244 z dn. 20.07.1983 r.
36	Jajkowo	założenie przestrzenne zespołu podworskiego		XIX/XX w.	
37	Jajkowo	park dworski		poł. XIX w.	
38	Jajkowo	kapliczka	koło domu nr 6	1947 r.	
39	Jajkowo	obora w zespole folwarcznym		1 ćw. XX w.	
40	Jajkowo	budynek mieszkalny - czworak	9	XIX/XX w.	
41	Jajkowo	dom (ośmiorak)	4-5	1 ćw. XX w.	
42	Jajkowo	dom	8	2 ćw. XX w.	
43	Jajkowo	dom	15	l. 60. XX w.	
44	Jajkowo	budynek dworca PKP, ob. budynek mieszkalny	36	pocz. XX w.	
Lp.	Miejscowość	Obiekt funkcja pierwotna	Adres	Datowanie	Uwagi
45	Jajkowo	budynek zawiadowcy, ob. budynek mieszkalny	35	pocz. XX w.	
46	Jajkowo	dom	37	1 ćw. XX w.	
47	Jajkowo	budynek gospodarczy	37	1 ćw. XX w.	
48	Jajkowo	szkoła	11a	pocz. XX w.	
49	Jajkowo	cmentarz rodowy rodziny Abramowskich		ok. 1918 r.	
50	Janówko	dom	8	1 ćw. XX w.	
51	Janówko	budynek gospodarczy	8	1 ćw. XX w.	
52	Janówko	budynek gospodarczy	9	2 ćw. XX w., przed 1945 r.	
53	Janówko	stodoła	9	2 ćw. XX w., przed 1945 r.	
54	Janówko	budynek gospodarczy	12	2 ćw. XX w., przed 1945 r.	
55	Janówko	dom	13	1 ćw. XX w.	
56	Janówko	budynek gospodarczy	13	1 ćw. XX w.	

57	Janówko	dom	20	2 ćw. XX w., przed 1945 r.	
58	Janówko	budynek gospodarczy	20	2 ćw. XX w., przed 1945 r.	
59	Janówko	dom	27	2 ćw. XX w., l. 30. XX w.	
60	Janówko	dom	29	2 ćw. XX w., l. 30. XX w.	
61	Janówko	dom	38	2 ćw. XX w.	
62	Kuligi	czworak	2	1905 r., 1970 r.	
63	Kuligi	czworak	3	1 ćw. XX w.	
64	Kuligi	budynek gospodarczy	3	1 ćw. XX w.	
65	Kuligi	czworak	4	1 ćw. XX w.	
66	Kuligi	czworak	5	1 ćw. XX w.	
67	Kuligi	kuźnia (folwark)	1	2 poł. XIX w.	
68	Kuligi	obora (folwark)	1	2 poł. XIX w.	
69	Kuligi	założenie przestrzenne zespołu podworskiego		XIX w.	
70	Kuligi	park dworski		XIX w.	
71	Kuligi	dwór, ob. niezamieszkały	1	2 poł. XIX w.	Nr rej.: A/142 z dn. 18.01.1985 r.
72	Małe Leżno	żelazny krzyż przydrożny	przy drodze do Gutowa	1 ćw. XX w.	
73	Małe Leżno	dom drewn.	4	4 ćw. XIX w.	
74	Małe Leżno	budynek mieszkalny	7	pocz. XX w.	
75	Małe Leżno	budynek gospodarczy	8	1 ćw. XX w.	
76	Małe Leżno	dom	9	2 ćw. XX w.	
77	Małe Leżno	budynek mieszkalny, ob. niezamieszkały	12	pocz. XX w.	
78	Małe Leżno	budynek mieszkalny w zagrodzie	17	XIX/XX w.	
79	Małe Leżno	budynek gospodarczy	17	1921 r.	
80	Małe Leżno	dom drewniany	18		obiekt uzupełniony (2)
81	Małe Leżno	budynek gospodarczy	37	1 ćw. XX w., 1967 r.	
82	Małe Leżno	budynek gospodarczy	37	1 ćw. XX w.	
83	Małe Leżno	dom	48	4 ćw. XIX w.	
84	Małe Leżno	stodoła	48	1 ćw. XX w.	
Lp.	Miejscowość	Obiekt funkcja pierwotna	Adres	Datowanie	Uwagi
85	Małe Leżno	budynek gospodarczy	53	1 ćw. XX w.	
86	Mały Głębocek	kapliczka	koło domu nr 29	poł. XIX w.	
87	Mały Głębocek	kapliczka	koło domu nr 22	1871-1873, 1926 r.	
88	Mały Głębocek	kapliczka	koło domu nr 8	1947 r.	
89	Mały Głębocek	kapliczka	koło domu nr 2	ok. 1920 r.	

90	Mały Głębozeczek	kapliczka z napisem Matko Nie Opuszczaj Nas	koło domu nr 52	1946 r.	
91	Mały Głębozeczek	dom	2	1 ćw. XX w.	
92	Mały Głębozeczek	dom	5	1928 r.	
93	Mały Głębozeczek	dom	6	1907 r.	
94	Mały Głębozeczek	budynek mieszkalny	7	pocz. XX w.	
95	Mały Głębozeczek	budynek mieszkalny	8	1925 r.	
96	Mały Głębozeczek	budynek mieszkalny	10	1923 r.	
97	Mały Głębozeczek	dom	11	1 ćw. XX w.	
98	Mały Głębozeczek	budynek mieszkalny	15	pocz. XX w.	obiekt uzupełniony (2)
99	Mały Głębozeczek	dom i bud. gospodarczy	18	1 ćw. XX w.	
100	Mały Głębozeczek	budynek mieszkalny	22	pocz. XX w.	
101	Mały Głębozeczek	budynek gospodarczy	23	2 ćw. XX w., 1.80. XX w.	
102	Mały Głębozeczek	stodoła	23	2 ćw. XX w.	
103	Mały Głębozeczek	dom	29	1 ćw. XX w.	
104	Mały Głębozeczek	szkoła	30	pocz. XX w.	
105	Mały Głębozeczek	budynek gospodarczy	30	2 ćw. XX w.	
106	Mały Głębozeczek	dom	38	1938 r., 1960 r.	
107	Mały Głębozeczek	stodoła	38	1927 r.	
108	Mały Głębozeczek	budynek gospodarczy	38	2 ćw. XX w.	
109	Mały Głębozeczek	budynek gospodarczy kam/drew	38	2 ćw. XX w.	
110	Mały Głębozeczek	dom mur/kam	46	1 ćw. XX w.	
111	Mały Głębozeczek	budynek gospodarczy	49		obiekt uzupełniony (2)
112	Sugajno	kapliczka	koło domu nr 21	1945 r., przebud.	
113	Sugajno	budynek gospodarczy	7	1 ćw. XX w.	
114	Sugajno	budynek mieszkalny	8	pocz. XX w.	
115	Sugajno	budynek mieszkalny	11	XIX/XX w.	
116	Sugajno	szkoła, ob. budynek mieszkalny	11	XIX/XX w.	
117	Sugajno	budynek gospodarczy mur/kam/drew	16	1 ćw. XX w., 1985 r.	
118	Sugajno	dom	17	XIX/XX w.	obiekt uzupełniony (1)
119	Sugajno	budynek gospodarczy	17	XIX/XX w.	obiekt uzupełniony (1)
120	Sugajno	dom drew/mur	19	1 ćw. XX	
121	Sugajno	budynek gospodarczy mur/kam	23	1 ćw. XX w.	
122	Sugajno	dom, ob. niezamieszkały	27	1 ćw. XX w.	
123	Sugajno	budynek gospodarczy mur/kam	32	1 ćw. XX w.	

124	Sugajno	dom, ob. niezamieszkały	35	1 ćw. XX w.	
125	Sugajno	budynek gospodarczy	35	1 ćw. XX w.	
126	Sugajno	budynek gospodarczy	57	1 ćw. XX w., 1980 r.	
127	Sugajno	budynek gospodarczy	58	2 ćw. XX w.	
Lp.	Miejscowość	Obiekt funkcja pierwotna	Adres	Datowanie	Uwagi
128	Sugajno	budynek gospodarczy	59	1 ćw. XX w.	
129	Sugajno	dom drewn., ob. niezamieszkały	61	1 ćw. XX w.	
130	Trepki	żelazny krzyż przydrożny	koło domu nr 9	1898 r.	
131	Trepki	kapliczka - pieta	koło domu nr 1	1910 r.	
132	Trepki	szkoła, ob. budynek mieszkalny	5	1913 r.	
133	Trepki	dom	1	1. 30. XX w.	
134	Trepki	dom	3	1 ćw. XX w.	
135	Trepki	budynek gospodarczy	3	1 ćw. XX w., 1 .70. XX	
136	Trepki	stodoła	5	2 ćw. XX w.	
137	Trepki	dom	6	1938 r.	
138	Trepki	dom, ob. niezamieszkały	11	1 ćw. XX w.	
139	Trepki	dom	15	ok. 1930 r.	
140	Trepki	budynek gospodarczy	19	1. 30. XX w.	
141	Trepki	dom	21	1. 30. XX w.	
142	Trepki	stodoła	21	2 ćw. XX w.	
143	Wielki Głęboć	kapliczka św. Józefa	koło domu nr 43	1947 r.	
144	Wielki Głęboć	dom	21	1 ćw. XX w.	
145	Wielki Głęboć	budynek gospodarczy	21	1 ćw. XX w.	
146	Wielki Głęboć	dom	25	ok. 1930 r.	
147	Wielki Głęboć	budynek gospodarczy mur/drewno	25	ok. 1930 r.	
148	Wielki Głęboć	budynek gospodarczy mur	25	2 ćw. XX w., ok. 1960 r.	
149	Wielki Głęboć	stodoła	25	1948 r.	
150	Wielki Głęboć	dom	44	1 ćw. XX w.	
151	Wielki Głęboć	dom	45	4 ćw. XIX w.	
152	Wielki Głęboć	dom	46	1 ćw. XX w.	
153	Wielki Głęboć	dom	50	1 ćw. XX w.	
154	Wielki Głęboć	stodoła	55	2 ćw. XX w.	

155	Wielki Głębozeczek	budynek gospodarczy	55	1 ćw. XX w.	
156	Wielki Głębozeczek	dom	55	1 poł. XX w.	
157	Wielki Głębozeczek	dom, ob. niezamieszkały	62	4 ćw. XIX w.	
158	Wielki Głębozeczek	budynek mieszkalny	63	XIX/XX w.	
159	Wielki Głębozeczek	dom	64	1 ćw. XX w.	
160	Wielki Głębozeczek	szkoła, ob. budynek mieszkalny	66	1 ćw. XX w.	
161	Wielki Głębozeczek	budynek gospodarczy	66	1 ćw. XX w.	
162	Wielki Głębozeczek	rozlewnia mleka, ob. budynek mieszkalny	74	pocz. XX w.	
163	Wielkie Leżno	kapliczka	koło domu nr 10	1945 r.	
164	Wielkie Leżno	dom	6	1 ćw. XX w.	
165	Wielkie Leżno	budynek gospodarczy mur/kam	6	1 ćw. XX w.	
166	Wielkie Leżno	budynek mieszkalny	10	1 poł. XX w.	
167	Wielkie Leżno	dom drewniany	14	1 ćw. XX w.	
168	Wielkie Leżno	dom drewniany	24	pocz. XX w., przebud. po 2008 r.	
169	Wielkie Leżno	dom	18	1 ćw. XX w.	obiekt uzupełniony (1)
170	Wielkie Leżno	dom drewniany	26		obiekt uzupełniony (2)
171	Wielkie Leżno	dom	31	2 ćw. XX w.	
Lp.	Miejscowość	Obiekt funkcja pierwotna	Adres	Datowanie	Uwagi
172	Wielkie Leżno	budynek gospodarczy mur/kam	33	1923 r.	
173	Wielkie Leżno	dom	35	1 ćw. XX w.	
174	Wielkie Leżno	budynek mieszkalny	37	1 ćw. XX w.	
175	Wielkie Leżno	budynek mieszkalny, ob. niezamieszkały	51	pocz. XX w.	
176	Wielkie Leżno	szkoła	1	ok. 1904 r.	
177	Zembrze	kapliczka	koło domu nr 2	1946 r.	
178	Zembrze	kapliczka	koło domu nr 13	1945 r.	
179	Zembrze	mleczarnia, ob. budynek mieszkalny	4	1939 r.	
180	Zembrze	dom	2	1906 r.	
181	Zembrze	obora	2	1932 r.	
182	Zembrze	dom	6	1 ćw. XX w.	
183	Zembrze	szkoła, ob. budynek mieszkalny	7	2 ćw. XX w.	
184	Zembrze	budynek gospodarczy mur/kam/drew	7	1 ćw. XX w.	
185	Zembrze	dom	10	1 poł. XX w.	

186	Zembrze	pocza, ob. dom	13	1. 30. XX w.	
187	Zembrze	budynek gospodarczy	13	1. 30. XX w.	
188	Zembrze	budynek gospodarczy mur/kam	21	1891 r.	
189	Zembrze	dom	23	1 ćw. XX w.	
190	Zembrze	dom	24	pocz. XX w.	
191	Zembrze	dom	25	1 ćw. XX w.	
192	Zembrze	dom	65	1 ćw. XX w., przebud. 1967 r.	
193	Zembrze	dom	66	1. 30. XX w.	
194	Zembrze	budynek gospodarczy mur/kam	66	2 ćw. XX w., przebud. l. 60. XX w.	

6. DIAGNOZA STANU OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH W GMINIE BRZOSIE

W Gminie Brzozie w rejestrze zabytków znajdują się 2 obiekty oraz 194 obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków. W zdecydowanej większości w/w obiekty stanowią własność prywatną lub kościelną.

Wśród wymienionych w rozdziale 5 obiektów zabytkowych w najlepszym stanie jest obiekt sakralny – kościół w Brzoziu, zespół dworski w Kuligach. Odnowienia wymaga wnętrze kościoła. Dotychczasowe prace konserwacyjne wykonywane były ze środków zewnętrznych w ramach programów operacyjnych Marszałka Województwa, środków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, składek zebranych przez parafian oraz w ramach dotacji z budżetu gminy.

Prace przy obiektach znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji konserwatorskiej muszą uzyskać opinię Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub uzgodnienia skierowane przez właściwy organ budowlany w myśl aktualnych przepisów prawa budowlanego albo uzgodnione w ramach decyzji o warunkach zabudowy lub celu publicznego.

Obiekty wpisane do ewidencji zabytków w większości stanowią własność prywatną. Są w części wyremontowane i przez to został zmieniony ich pierwotny wygląd. Pozostałe obiekty zachowały pierwotny wygląd lecz część z nich wymaga pilnego remontu.

Przy zabytkowych założeniach zieleni i na cmentarzach prowadzone będą bieżące prace pielęgnacyjne i porządkowe które powinny uzyskać wcześniejszą akceptację Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków pozwolenia w formie decyzji administracyjnej na prowadzenie określonych we wniosku prac, natomiast w obiektach w ewidencji w formie opinii względnie uzgodnienia.

Wykaz obiektów znajdujących się w ewidencji zabytków został ustalony, ale ich lokalizacja wymaga szczegółowych ustaleń w terenie, co do ich właścicieli.

6.1 Analiza szans i zagrożeń

SZANSE	ZAGROŻENIA
-rosnąca rola samorządu poprzez włączenie ochrony zabytków w strefę rozwoju regionalnego, -możliwość finansowania prac konserwatorskich i remontowanych obiektów zabytkowych ze środków finansowych pochodzących z różnych źródeł, -uwzględnienie programu w sporządzaniu programów planów i strategii rozwoju gminy.	- pogarszający się stan techniczny tkanki zabytkowej spowodowany niewłaściwym użytkowaniem, celowym niszczeniem (w szczególności obiektów i zespołów dworskich zabudowy XIX- wiecznej), -brak środków na skuteczną ochronę i zabezpieczenie zabytków, -niska świadomość właścicieli obiektów o ich zabytkowym charakterze (będących w gminnej ewidencji zabytków).

6.2 Założenia programowe

Celem strategicznym programu jest zachowanie Dziedzictwa Kulturowego oraz zwiększenie zainteresowania turystycznego Gminą Brzozie.

Cel ten będzie realizowany w ramach 3 priorytetów

Priorytet 1

Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno- gospodarczego gminy

Priorytet 2

Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego

Priorytet 3

Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja służąca budowaniu tożsamości kulturalnej.

W ramach Priorytetu 1

Kierunek działań	Zadania
Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania	-podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków będących własnością gminy. -rewaloryzacja zespołów zabytkowej zieleni (w tym gminnych parków, cmentarzy, obszarów nieczynnych cmentarzy), -dofinansowanie prac renowacyjnych przy obiektach niebędących własnością gminy na podstawie stosownej uchwały, -prowadzenie systematycznych kontroli stanu utrzymania i sposobu użytkowania obiektów zabytkowych znajdujących się w zasobach gminy.
Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków na potrzeby społeczne turystyczne i edukacyjne	- prowadzenie bieżących prac porządkowych przy zabytkowych zespołach zieleni: parkach, cmentarzach, obszarach nieczynnych cmentarzy, dawnych parkach dworskich znajdujących się w zasobach gminy oraz prywatnych właścicieli
Podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami	- współpraca z urzędem pracy w zakresie prowadzenia bieżących prac pielęgnacyjnych porządkowych i zabezpieczających na terenach objętych ochroną, -wspieranie działalności izb pamięci na terenie gminy.

W ramach Priorytetu 2

Kierunek działań	Zadania
Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego	-opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. szczególnie obszarów o dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi oraz obszarów wskazanych do ochrony w studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy, -konserwatywne egzekwowanie zapisów dotyczących działalności inwestycyjnej na obszarach objętych ochroną określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W ramach Priorytetu 3

Kierunek działań	Zadania
------------------	---------

Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy	<ul style="list-style-type: none"> -udostępnienie informacji o zabytkach na stronie internetowej gminy, - pomoc w działaniach mających na celu wpisanie do rejestru, zabytków archeologicznych stanowiących własność gminą -wystąpienie z wnioskiem do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o wpisanie do rejestru zabytków wymagających bezwzględnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej z ustaleniem właścicieli bądź użytkowników terenu -wykonanie ewidencji geodezyjnej z określeniem granic zabytku wymagającego bezwzględnej ochrony archeologiczno- konserwatorskiej -wykonanie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych -zapobieganie przed dewastacją stanowisk archeologicznych w szczególności stanowisk wymagających bezwzględnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej. -opracowanie mapy zabytków gminy, jako atrakcyjnej graficznie formy promocji ułatwiającej dotarcie do wszystkich elementów dziedzictwa kulturowego.
Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym	<ul style="list-style-type: none"> -organizacja i wspieranie realizacji, wystaw i innych działań edukacyjnych, -wydawanie i wspieranie publikacji (w tym folderów promocyjnych, przewodników), poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego gminy, -wprowadzenie i upowszechnianie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do systemu edukacji szkolnej poprzez organizowanie imprez (Gminny Dzień Ochrony Zabytków) -oznakowanie zabytków poprzez wykonanie tablic informacyjnych,
Promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego służąca kreacji produktów turystyki kulturowej	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie szlaków turystycznych wykorzystujących walory dziedzictwa kulturowego.

7. INSTRUMENTALIZM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI
Zakłada się, że zadania określone w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami będą wykonywane na podstawie poniższych instrumentów:

- 1) instrumentów prawnych wynikających z przepisów ustawowych tj. uchwałach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wykonywanie decyzji administracyjnych;
- 2) instrumentów finansowych tj. korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy unijnych, subwencje, nagrody, dotacje;
- 3) instrumentów koordynacji tj. poprzez realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju lokalnego;
- 4) instrumentów społecznych poprzez działania edukacyjne promocyjne, współdziałanie z organizacjami społecznymi.

8. ZAKRES SPRAWOZDANIA Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Z realizacji programu Wójt Gminy będzie sporządzał co dwa lata sprawozdanie, które przedstawiać będzie Radzie Gminy Brzozie opierając się na poniższych kryteriach.

W ramach priorytetu I rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy sprawozdanie będzie zawierać :

- 1) zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie gminy;
- 2) wartość finansową pracy wykonaną w ramach prac konserwatorskich;
- 3) poziom w (%) wydatków z budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami;

4) liczbę złożonych wniosków o dofinansowanie renowacji obiektów zabytkowych.

W ramach priorytetu II ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego poziom (w %) objęcia terenu gminy wykonanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,

W ramach priorytetu III badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja służąca budowaniu tożsamości sprawozdanie będzie zawierać:

- 1) liczbę zrealizowanych konkursów, wystaw, działań edukacyjnych na terenie gminy;
- 2) liczbę utworzonych szlaków turystycznych;
- 3) liczbę opracowań w postaci folderów promocyjnych.

9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Finansowanie ochrony i opieki nad zabytkami odbywać się będzie z różnych źródeł tj.:

- 1) źródła publiczne: budżet gminy, środki Unii Europejskiej;
- 2) źródła prywatne : osoby fizyczne organizacje pozarządowe, organizacje kościelne.

Finansowanie programu będzie realizowane z wykorzystaniem środków funduszy strukturalnych.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. poza określeniem zasad i form ochrony i opieki nad zabytkami porusza także kwestie związane z finansowaniem prac przy zabytkach z udziałem środków państwa.

Dotacje takie przyznawane są przez ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego lub wojewódzkiego konserwatora zabytków właściwego dla terenu, na którym zlokalizowany jest obiekt zabytkowy wpisany do rejestru zabytków. Zaznaczyć przy tym należy niezależność tych źródeł finansowania. Innym elementem wynikającym z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami jest zapis pozwalający o ubieganie się o udzielenie dofinansowania w przypadku właścicieli i użytkowników wymienionych w ustawie nie tylko na prace planowane do wykonania przy zabytku w danym roku budżetowym, lecz także na prace, które zostały wykonane w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji (art. 76 ust.1 pkt 2). Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zawiera także wykaz prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, które mogą być objęte dotacją (art. 77). Integralną częścią ustawy, wynikającą z zapisu art. 80 ust. 1, jest rozporządzenie ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określające szczegółowe warunki i tryb udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane wpisane do rejestru zabytków oraz sposób prowadzenia dokumentacji w tym zakresie (Rozp. Min. Kult. z dnia 10 maja 2004. Dz.U. Nr 124, poz. 1303).

9.1 Programy regionalne i krajowe wspierające konserwację zabytków

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Instytucja Zarządzająca - Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego poprzez Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego.

9.2 Opis zawartej w programie strategii dotyczącej wkładu w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz do osiągnięcia spójności gospodarczej społecznej i terytorialnej.

Kultura

W województwie kujawsko-pomorskim znajdują się obiekty zabytkowe podlegające ochronie, w szczególności są to obiekty architektury sakralnej, rezydencjonalnej, zamki, zespoły miejskie, zieleni zabytkowa, infrastruktura wojskowa oraz stanowiska archeologiczne. Natomiast zbiór rejestrowych zabytków ruchomych jest podzielony na następujące kategorie: wyposażenie świątyń, wyposażenie obiektów świeckich (w tym stropy, freski, detal architektoniczny), pomniki oraz nagrobki, zabytki techniki, kolekcje prywatne.

Wyzwania i potrzeby

Zachowanie dziedzictwa materialnego, zachowanie dziedzictwa niematerialnego, kultywowanie tradycji regionalnych, wzrost świadomości społecznej dla ochrony dziedzictwa kulturowego.

10. REALIZACJA I FINANSOWANIE PRZEZ GMINĘ ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTKÓW.

Zadania finansowane przez gminę w zakresie zadań opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego zawarte są w budżecie gminy i stanowią wydatek od 0,15 do 0,30% .

W 2008 roku Rada Gminy Brzozie podjęła uchwałę o dofinansowaniu prac konserwatorskich restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

(wzór uchwały o przyjęciu zasad i trybu udzielenia dotacji zawiera załącznik nr 2).

Gmina Brzozie

WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH

Lp	Miejscowość	AZP	Nr stanowiska na obszarze	Nr stanowiska w miejscowości	Funkcja obiektu	Blizsza chronologia/kultura
1	Brzozie	33-52	30	1	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
2	Brzozie	33-52	36	2	śląd osadnictwa	epoka kamienia
3	Brzozie	33-52	44	3	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
4	Brzozie	33-52	45	4	obozowisko	epoka kamienia
5	Brzozie	33-52	46	5	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
6	Brzozie	33-52	47	6	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
7	Brzozie	33-52	48	7	osada	późne średniowiecze, czasy nowożytne
8	Brzozie	33-52	49	8	osada	czasy nowożytne
9	Brzozie	33-53	9	17	śląd osadnictwa	epoka kamienia
10	Brzozie	33-53	10	18	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	późne średniowiecze, czasy nowożytne
11	Brzozie	33-53	11	19	osada, punkt osadniczy	późne średniowiecze, czasy nowożytne
12	Brzozie	33-53	12	20	osada, punkt osadniczy	późne średniowiecze, czasy nowożytne
13	Brzozie	33-53	13	21	punkt osadniczy, osada	późne średniowiecze, czasy nowożytne
14	Brzozie	33-53	14	22	punkt osadniczy, punkt osadniczy, punkt osadniczy	kultura halsztacka-lateńska, późne średniowiecze, czasy nowożytne
15	Brzozie	33-53	15	24	punkt osadniczy, śląd osadnictwa	późne średniowiecze, czasy nowożytne
16	Brzozie	33-53	16	23	śląd osadnictwa, punkt osadniczy	późne średniowiecze, czasy nowożytne
17	Brzozie	33-53	19	25	śląd osadnictwa	epoka kamienia
18	Brzozie	34-53	49	9	osada	wczesne średniowiecze
19	Brzozie	34-53	50	10	osada	wczesne średniowiecze
20	Brzozie	34-53	51	11	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	epoka kamienia, wczesne średniowiecze, czasy nowożytne
21	Brzozie	34-53	52	12	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	epoka kamienia, późne średniowiecze
22	Brzozie	34-53	53	13	śląd osadnictwa	pradziej
23	Brzozie	34-53	54	14	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
24	Brzozie	34-53	55	15	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
25	Brzozie	34-53	56	16	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
26	Jajkowo	33-52	60	43	osada	czasy nowożytne
27	Jajkowo	33-52	61	44	śląd osadnictwa	kultura halsztacka-lateńska

28	Jajkowo	34-52	6	3	śląd osadnictwa, osada	epoka kamienia, okres rzymski
29	Jajkowo	34-52	7	4	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze, czasy nowożytnie
30	Jajkowo	34-52	8	5	osada	czasy nowożytnie
31	Jajkowo	34-52	9	6	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	późne średniowiecze, czasy nowożytnie
32	Jajkowo	34-52	10	7	śląd osadnictwa	czasy nowożytnie
33	Jajkowo	34-52	11	8	śląd osadnictwa	czasy nowożytnie
34	Jajkowo	34-52	12	9	osada	czasy nowożytnie
35	Jajkowo	34-52	13	10	śląd osadnictwa	czasy nowożytnie
36	Jajkowo	34-52	18	11	śląd osadnictwa	czasy nowożytnie
37	Jajkowo	34-52	19	12	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze, czasy nowożytnie
38	Jajkowo	34-52	20	13	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	kultura halsztackalateńska, późne średniowiecze
Lp	Miejscowość	AZP	Nr stanowiska na obszarze	Nr stanowiska w miejscowości	Funkcja obiektu	Bliższa chronologia/ kultura
39	Jajkowo	34-52	21	14	śląd osadnictwa	czasy nowożytnie
40	Jajkowo	34-52	22	15	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	późne średniowiecze, czasy nowożytnie
41	Jajkowo	34-52	23	16	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
42	Jajkowo	34-52	24	17	śląd osadnictwa	czasy nowożytnie
43	Jajkowo	34-52	25	18	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze, czasy nowożytnie
44	Jajkowo	34-52	26	19	osada, śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze, czasy nowożytnie
45	Jajkowo	34-52	27	20	śląd osadnictwa	czasy nowożytnie
46	Jajkowo	34-52	28	21	osada	czasy nowożytnie
47	Jajkowo	34-52	29	22	śląd osadnictwa	czasy nowożytnie
48	Jajkowo	34-52	30	23	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	epoka kamienia, czasy nowożytnie
49	Jajkowo	34-52	31	24	śląd osadnictwa	czasy nowożytnie
50	Jajkowo	34-52	37	25	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	kultura halsztackalateńska, czasy nowożytnie
51	Jajkowo	34-52	38	26	śląd osadnictwa	kultura halsztacka-lateńska
52	Jajkowo	34-52	39	27	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze, czasy nowożytnie
53	Jajkowo	34-52	40	28	śląd osadnictwa	kultura halsztacka-lateńska
54	Jajkowo	34-52	41	29	śląd osadnictwa	kultura halsztacka-lateńska
55	Jajkowo	34-52	42	30	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
56	Jajkowo	34-52	75	31	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
57	Jajkowo	34-52	76	32	śląd osadnictwa	okres rzymski
58	Jajkowo	34-52	77	33	śląd osadnictwa	czasy nowożytnie
59	Jajkowo	34-52	78	34	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
60	Jajkowo	34-52	79	35	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
61	Jajkowo	34-52	80	36	śląd osadnictwa	czasy nowożytnie
62	Jajkowo	34-52	81	37	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
63	Jajkowo	34-52	82	38	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
64	Jajkowo	34-52	83	39	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
65	Jajkowo	34-52	84	40	śląd osadnictwa	czasy nowożytnie
66	Jajkowo	34-52	124	41	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
67	Jajkowo	34-52	125	42	śląd osadnictwa	wczesna epoka brązu
68	Jajkowo	34-52	137	1	cmentarzysko	okres rzymski

69	Jajkowo	34-52	138	2	śląd osadnictwa	okres rzymski
70	Janówko	34-53	61	1	śląd osadnictwa	schyłkowy neolit-wczesna epoka brązu
71	Janówko	34-53	62	2	osada	wczesne średniowiecze
72	Janówko	34-53	63	3	osada, osada	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
73	Janówko	34-53	64	4	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
74	Janówko	34-53	65	5	osada	późne średniowiecze czasy nowożytne
75	Janówko	34-53	68	6	osada	wczesne średniowiecze
76	Janówko	34-53	69	7	osada	wczesne średniowiecze
77	Janówko	34-53	70	8	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa, osada	epoka kamienia, kultura halsztacka-lateńska, wczesne średniowiecze
78	Janówko	34-53	71	9	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
79	Janówko	34-53	72	10	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, czasy nowożytne
80	Janówko	34-53	73	11	śląd osadnictwa	późne średniowiecze czasy nowożytne

81	Janówko	34-53	77	12	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	epoka kamienia, wczesne średniowiecze
82	Janówko	34-53	78	13	śląd osadnictwa, osada	epoka kamienia, czasy nowożytne
83	Janówko	34-53	79	14	śląd osadnictwa	czasy nowożytne
84	Janówko	34-53	80	15	osada	czasy nowożytne
85	Janówko	34-53	81	16	osada, osada	późne średniowiecze, czasy nowożytne
86	Janówko	34-53	82	17	osada	późne średniowiecze czasy nowożytne
87	Janówko	34-53	90	18	śląd osadnictwa	kultura amfor kulistych
88	Janówko	34-53	91	19	osada, osada	okres rzymski, późne średniowiecze-czasy nowożytne
89	Małe Leżno	34-53	42	21	śląd osadnictwa, osada, śląd osadnictwa	pradzieje, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
90	Małe Leżno	34-53	46	22	osada	czasy nowożytne
91	Małe Leżno	34-53	47	23	osada	czasy nowożytne
92	Małe Leżno	34-53	48	24	osada	czasy nowożytne
93	Małe Leżno	34-53	92	25	osada	późne średniowiecze czasy nowożytne
94	Małe Leżno	34-53	93	26	osada	czasy nowożytne
95	Małe Leżno	34-53	94	27	osada	późne średniowiecze czasy nowożytne
96	Małe Leżno	34-53	100	28	osada	późne średniowiecze czasy nowożytne
97	Małe Leżno	34-53	101	29	osada	późne średniowiecze
98	Małe Leżno	34-53	102	30	śląd osadnictwa, osada	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze czasy nowożytne
99	Małe Leżno	34-54	1	1	śląd osadnictwa	kultura amfor kulistych
100	Małe Leżno	34-54	2	2	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze

10 1	Małe Leżno	34-54	3	3	śląd osadnictwa, osada	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
10 2	Małe Leżno	34-54	4	4	osada	późne średniowiecze czasy nowożytne
10 3	Małe Leżno	34-54	5	5	osada	wczesne średniowiecze
10 4	Małe Leżno	34-54	6	6	śląd osadnictwa, osada, osada	kultura halszacka- lateńska, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze-czasy nowożytne
10 5	Małe Leżno	34-54	7	7	osada	wczesne średniowiecze
10 6	Małe Leżno	34-54	8	8	śląd osadnictwa, osada	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze czasy nowożytne
10 7	Małe Leżno	34-54	9	9	osada	późne średniowiecze czasy nowożytne
10 8	Małe Leżno	34-54	10	10	osada	późne średniowiecze czasy nowożytne
10 9	Małe Leżno	34-54	11	11	osada, śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
11 0	Małe Leżno	34-54	12	12	śląd osadnictwa	epoka kamienia
11 1	Małe Leżno	34-54	13	13	osada	późne średniowiecze czasy nowożytne
11 2	Małe Leżno	34-54	14	14	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
11 3	Małe Leżno	34-54	15	15	osada, śląd osadnictwa, osada	kultura halszacka- lateńska, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze-czasy nowożytne
11 4	Małe Leżno	34-54	16	16	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa, osada	epoka kamienia, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze-czasy nowożytne
11 5	Małe Leżno	34-54	17	17	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa, śląd osadnictwa, osada	epoka kamienia, neolit, okres rzymski, późne średniowiecze-czasy nowożytne
11 6	Małe Leżno	34-54	18	18	śląd osadnictwa, osada	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze czasy nowożytne
11 7	Małe Leżno	34-54	21	19	osada	późne średniowiecze czasy nowożytne
11 8	Małe Leżno	34-54	22	20	osada	późne średniowiecze czasy nowożytne
11 9	Mały Głębozeczek	33-52	37	26	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
12 0	Mały Głębozeczek	33-52	38	27	śląd osadnictwa, osada	kultura halszackalateńska, późne średniowiecze
12 1	Mały Głębozeczek	33-52	39	28	osada	czasy nowożytne
12 2	Mały Głębozeczek	33-52	40	29	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze

12 3	Mały Głębocek	33-52	41	30	osada, osada	późne średniowiecze, czasy nowożytne
12 4	Mały Głębocek	33-52	42	31	osada	późne średniowiecze
12 5	Mały Głębocek	33-52	43	32	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa, osada	epoka kamienia, późne średniowiecze, czasy nowożytne
12 6	Mały Głębocek	34-53	57	33	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	późne średniowiecze, czasy nowożytne
12 7	Mały Głębocek	34-53	58	34	osada	wczesne średniowiecze
12 8	Mały Głębocek	34-53	59	35	osada, śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
12 9	Mały Głębocek	34-53	60	36	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
13 0	Mały Głębocek	34-52	14	1	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze, czasy nowożytne
13 1	Mały Głębocek	34-52	15	2	osada	wczesne średniowiecze
13 2	Mały Głębocek	34-52	16	3	osada	czasy nowożytne
13 3	Mały Głębocek	34-52	17	4	osada, osada	wczesna epoka brązu, wczesne średniowiecze
13 4	Mały Głębocek	34-52	94	5	śląd osadnictwa	wczesna epoka brązu
13 5	Mały Głębocek	34-52	95	6	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
13 6	Mały Głębocek	34-52	96	7	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
13 7	Mały Głębocek	34-52	97	8	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
13 8	Mały Głębocek	34-52	98	9	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
13 9	Mały Głębocek	34-52	99	10	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
14 0	Mały Głębocek	34-52	100	11	osada	wczesne średniowiecze
14 1	Mały Głębocek	34-52	101	12	osada	wczesne średniowiecze
14 2	Mały Głębocek	34-52	102	13	osada	wczesna epoka brązu
14 3	Mały Głębocek	34-52	103	14	osada	czasy nowożytne
14 4	Mały Głębocek	34-52	104	15	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
14 5	Mały Głębocek	34-52	105	16	śląd osadnictwa	wczesna epoka brązu
14 6	Mały Głębocek	34-52	106	17	śląd osadnictwa, osada	wczesne średniowiecze, czasy nowożytne
14 7	Mały Głębocek	34-52	107	18	osada, śląd osadnictwa	wczesna epoka brązu, czasy nowożytne
14 8	Mały Głębocek	34-52	108	19	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
14 9	Mały Głębocek	34-52	109	20	osada, śląd osadnictwa	okres rzymski, czasy nowożytne
15 0	Mały Głębocek	34-52	110	21	śląd osadnictwa	okres rzymski

15 1	Mały Głębozeczek	34-52	111	22	śląd osadnictwa	okres rzymski
15 2	Mały Głębozeczek	34-52	112	23	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	kultura halsztackalateńska, okres rzymski
15 3	Mały Głębozeczek	34-52	132	24	śląd osadnictwa	kultura halsztacka-lateńska
15 4	Mały Głębozeczek	34-52	133	25	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
15 5	Sugajno	33-53	1	1	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
15 6	Sugajno	33-53	2	2	osada, osada, osada	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, czasy nowożytnie
15 7	Sugajno	33-53	3	3	osada, punkt osadniczy	późne średniowiecze, czasy nowożytnie
15 8	Sugajno	33-53	4	4	osada, osada, osada	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, czasy nowożytnie
15 9	Sugajno	33-53	5	5	osada, osada	późne średniowiecze, czasy nowożytnie
16 0	Sugajno	33-53	6	6	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	epoka kamienia, pradzieje
16 1	Sugajno	33-53	7	7	osada, śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
16 2	Sugajno	33-53	8	8	śląd osadnictwa	epoka kamienia
16 3	Sugajno	33-53	17	9	osada, śląd osadnictwa	późne średniowiecze, czasy nowożytnie
16 4	Sugajno	33-53	18	10	punkt osadniczy	czasy nowożytnie
16 5	Świecie	34-52	3	1	śląd osadnictwa	czasy nowożytnie
16 6	Świecie	34-52	4	2	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa, osada	wczesna epoka brązu, wczesne średniowiecze, czasy nowożytnie
16 7	Świecie	34-52	5	3	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	neolit, wczesne średniowiecze, czasy nowożytnie
16 8	Świecie	34-52	32	4	śląd osadnictwa	czasy nowożytnie
16 9	Świecie	34-52	33	5	śląd osadnictwa	czasy nowożytnie
17 0	Świecie	34-52	34	6	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
17 1	Świecie	34-52	35	7	śląd osadnictwa	kultura halsztacka-lateńska
17 2	Świecie	34-52	36	8	śląd osadnictwa	kultura halsztacka-lateńska
17 3	Świecie	34-52	48	9	śląd osadnictwa	czasy nowożytnie
17 4	Świecie	34-52	49	10	śląd osadnictwa	wczesna epoka brązu
17 5	Świecie	34-52	50	11	osada	czasy nowożytnie
17 6	Świecie	34-52	51	12	osada	czasy nowożytnie

17 7	Świecie	34-52	52	13	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	epoka brązu, wczesna epoka brązu
17 8	Świecie	34-52	122	14	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
17 9	Świecie	34-52	123	15	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
18 0	Świecie	34-52	126	16	śląd osadnictwa	wczesna epoka brązu
18 1	Świecie	34-52	127	17	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
18 2	Świecie	34-52	128	18	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
18 3	Świecie	34-52	129	19	śląd osadnictwa	czasy nowożytnie
18 4	Trepki	34-53	1	1	osada	wczesne średniowiecze
18 5	Trepki	34-53	8	2	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
18 6	Trepki	34-53	10	3	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
18 7	Trepki	34-53	11	4	osada	wczesne średniowiecze
18 8	Trepki	34-53	12	5	śląd osadnictwa	epoka kamienia
18 9	Trepki	34-53	13	6	osada	wczesne średniowiecze
19 0	Trepki	34-53	14	7	osada	czasy nowożytnie
19 1	Trepki	34-53	15	8	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
19 2	Trepki	34-53	17	9	osada, osada, osada	kultura pucharów lejkowatych, epoka brązu, wczesne średniowiecze
19 3	Trepki	34-53	18	10	śląd osadnictwa, osada	epoka kamienia, wczesne średniowiecze

19 4	Trepki	34-53	19	11	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
19 5	Trepki	34-53	20	12	osada, śląd osadnictwa	kultura halsztackalateńska, wczesne średniowiecze
19 6	Trepki	34-53	21	13	osada	wczesne średniowiecze
19 7	Trepki	34-53	22	14	śląd osadnictwa, osada	kultura halsztackalateńska, wczesne średniowiecze
19 8	Trepki	34-53	23	15	osada	wczesne średniowiecze
19 9	Trepki	34-53	24	16	śląd osadnictwa	pradzieje
20 0	Trepki	34-53	37	17	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	epoka kamienia, kultura halsztacka-lateńska
20 1	Trepki	34-53	38	18	śląd osadnictwa	pradzieje
20 2	Wielki Głębozec	33-52	1	11	osada	późne średniowiecze
20 3	Wielki Głębozec	33-52	2	12	osada	późne średniowiecze

204	Wielki Głębocek	33-52	3	13	śląd osadnictwa, osada	pradzieje, późne średniowiecze
205	Wielki Głębocek	33-52	4	14	osada	późne średniowiecze
206	Wielki Głębocek	33-52	5	15	osada	późne średniowiecze
207	Wielki Głębocek	33-52	6	16	śląd osadnictwa, osada	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
208	Wielki Głębocek	33-52	7	17	śląd osadnictwa, osada, osada	kultura halsztacka-lateńska, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
209	Wielki Głębocek	33-52	8	18	osada, osada	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
210	Wielki Głębocek	33-52	9	19	osada	późne średniowiecze
211	Wielki Głębocek	33-52	10	20	śląd osadnictwa	epoka kamienia
212	Wielki Głębocek	33-52	11	21	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
213	Wielki Głębocek	33-52	12	22	śląd osadnictwa	epoka kamienia
214	Wielki Głębocek	33-52	13	23	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	epoka kamienia, późne średniowiecze
215	Wielki Głębocek	33-52	14	24	osada	późne średniowiecze
216	Wielki Głębocek	33-52	15	25	śląd osadnictwa, osada	okres rzymski, późne średniowiecze
217	Wielki Głębocek	33-52	16	26	śląd osadnictwa	okres rzymski
218	Wielki Głębocek	33-52	17	27	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
219	Wielki Głębocek	33-52	18	28	śląd osadnictwa, osada	pradzieje, czasy nowożytnie
220	Wielki Głębocek	33-52	19	29	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
221	Wielki Głębocek	33-52	20	30	śląd osadnictwa	mezolit
222	Wielki Głębocek	33-52	21	31	śląd osadnictwa	okres rzymski
223	Wielki Głębocek	33-52	22	32	śląd osadnictwa	okres rzymski
224	Wielki Głębocek	33-52	23	33	śląd osadnictwa, osada	okres rzymski, późne średniowiecze
225	Wielki Głębocek	33-52	24	34	śląd osadnictwa, osada	późne średniowiecze, czasy nowożytnie
226	Wielki Głębocek	33-52	25	35	osada	późne średniowiecze
227	Wielki Głębocek	33-52	26	36	śląd osadnictwa	kultura halsztacka-lateńska
228	Wielki Głębocek	33-52	27	37	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
229	Wielki Głębocek	33-52	28	38	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
230	Wielki Głębocek	33-52	29	39	śląd osadnictwa	późne średniowiecze

23 1	Wielki Głębocek	33-52	192	40	obozowisko, osada, osada, osada, ślad osadnictwa, ślad osadnictwa	epoka kamienia, kultura pucharów lejkowatych, wczesna epoka brązu, kultura halsztacka- lateńska, późne średniowiecze, pradzieje
23 2	Wielki Głębocek	33-52	193	41	osada	kultura pucharów lejkowatych
23 3	Wielki Głębocek	33-52	194	42	obozowisko, osada	mezolit, wczesna epoka brązu

23 4	Wielki Głębocek	33-52	195	43	ślad osadnictwa, osada	kultura amfor kulistych, kultura halsztacka-lateńska
23 5	Wielki Głębocek	33-52	196	44	ślad osadnictwa, osada	epoka kamienia, późne średniowiecze-czasy nowożytnie
23 6	Wielki Głębocek	33-52	197	45	obozowisko	mezolit
23 7	Wielki Głębocek	33-52	198	46	ślad osadnictwa, osada	kultura pucharów lejkowatych, późne średniowiecze
23 8	Wielki Głębocek	33-52	212	1	grób	okres rzymski
23 9	Wielki Głębocek	33-52	216	0	ślad osadnictwa	późne średniowiecze
24 0	Wielki Głębocek	34-52	85	10	osada, osada, osada	kultura pucharów lejkowatych, wczesna epoka brązu, czasy nowożytnie
24 1	Wielki Głębocek	34-52	86	3	ślad osadnictwa	kultura halsztacka-lateńska
24 2	Wielki Głębocek	34-52	87	4	osada	wczesna epoka brązu
24 3	Wielki Głębocek	34-52	130	5	ślad osadnictwa	wczesna epoka brązu
24 4	Wielki Głębocek	34-52	131	6	ślad osadnictwa	wczesna epoka brązu
24 5	Wielki Głębocek	34-52	134	7	ślad osadnictwa	wczesne średniowiecze
24 6	Wielki Głębocek	34-52	135	8	ślad osadnictwa	wczesne średniowiecze
24 7	Wielki Głębocek	34-52	136	9	ślad osadnictwa	wczesne średniowiecze
24 8	Wielkie Leżno	34-54	20	1	osada	późne średniowiecze – czasy nowożytnie
24 9	Wielkie Leżno	34-54	23	2	osada	wczesne średniowiecze/późne średniowiecze
25 0	Wielkie Leżno	34-53	43	3	osada, osada	późne średniowiecze, czasy nowożytnie
25 1	Wielkie Leżno	34-53	44	4	osada, osada	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze - czasy nowożytnie
25 2	Wielkie Leżno	34-53	45	5	osada	czasy nowożytnie

25 3	Wielkie Leźno	34-53	95	6	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa, osada	kultura pucharów lejkowatych, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze-czasy nowożytne
25 4	Wielkie Leźno	34-53	96	7	śląd osadnictwa	pradzieje
25 5	Wielkie Leźno	34-53	97	8	osada	czasy nowożytne
25 6	Wielkie Leźno	34-53	98	9	osada	czasy nowożytne
25 7	Wielkie Leźno	34-53	99	10	osada	wczesne średniowiecze
25 8	Zembrze	34-53	66	1	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa,	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
25 9	Zembrze	34-53	67	2	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
26 0	Zembrze	34-53	74	3	śląd osadnictwa, osada	kultura pucharów lejkowatych, wczesne średniowiecze
26 1	Zembrze	34-53	75	4	śląd osadnictwa, osada, osada, śląd osadnictwa	kultura halsztacka- lateńska, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, czasy nowożytne
26 2	Zembrze	34-53	76	5	śląd osadnictwa	pradzieje
26 3	Zembrze	34-53	83	6	osada	czasy nowożytne